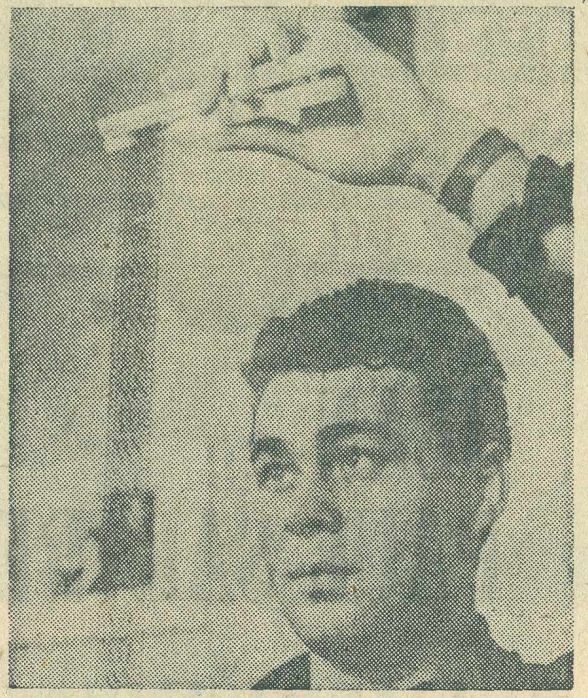
NEUTEMELJENA KLOFUTA „NORMALNEMU“ FILMU

Petek — najuspešnejši režiser-amater anti-filmov

Od 19. do 22. decembra lani je bil v Zagrebu festival anti-filmov ali žanr filmov ali eksperimentalnih filmov ali na kratko GEFF (Genre Film Festival).

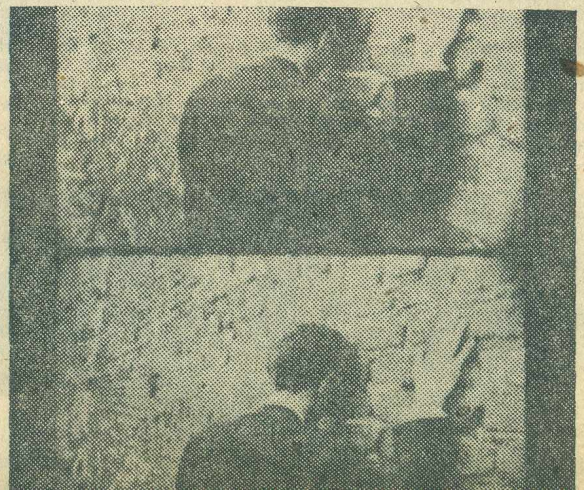
●

Filmsko platno, ne preveč napeto in tu pa tam ranjeno. Projektor sredi dvorane, med vrstami. Luč v dvoranei ugasne, na platnu zamigljajo drobne barvaste paličice, pičice... Film ima naslov »Termiti« in je prišel iz kino-kluba Zagreb. Ck, bum, tra, sem pa tja, bolj hitro, gori, doli, naokoli. Vse skupaj spremlja napeta in grozljiva glasba, menda elektronska. Gledamo pobarvane termite pod mikroskopom. Film se odvije v nekaj minutah, v živčni naglici. Sedaj pa »Livadice«. Isti kino-klub. Spet vse migota, vse je živčno in »nekaj išče«. Livadice, kot jih vidi pilot iz letala.

Še. Avtor je Zagrebčan dr. Pansini, človek, ki nam je pripravil najbolj nenavadna presenečenja. On namreč trdi, da ne priznava umetnosti, da se mora film osvoboditi avtorja, da dandanes ljudje potrebujejo mir in počitek... In nam predvaja svoj nekaj minutni film z naslovom »K-3 čisto nebo brez oblakov«. Film se je začel (to je treba namreč povedati): nekaj sekund

naredi duhovit in zanimiv in zabaven film (nekaj smo jih videli v zagrebški kinoteki). Zagrebčan ga je le ponesrečeno posnemal.

GEFF je bilo tudi tiho in čisto prirodno tekmovanje med zagrebškimi in beograjskimi filmskimi amaterji. Bili so še tretji, neopazni Slovenci z enim samim filmom (Neubauer, Meglič: »Na konicah prstov«).

reč trdi, da ne priznava umetnosti, da se mora film osvoboditi avtorja, da dandanes ljudje potrebujejo mir in počitek... In nam predvaja svoj nekaj minutni film z naslovom »K-3 čisto nebo brez oblakov«. Film se je začel (to je treba namreč povedati): nekaj sekund gledamo belo platno (z zanimanjem pregledujemo gube na njem in ugotavljamo, da je preveč strgano), potem nekaj sekund modro obarvano platno, pa nekaj sekund spet belo platno. Vse te sekunde se držim za glavo in mislim na usodo človeštva, če bi ta anti-filmski režiser amater postal profesionalec in osvojil svet... Konec filma. Jaz se po tem filmu počutim kot okopan, ugovarja zlobnim jezikom avtor »Neba brez oblačkov« (in brez smisla). Uživam v tem, da vem, da se ne bo nič zgodilo, se nam nasmehne. Neki jezik mu svetuje, naj se gre po projekciji raje tuširat in da naj raje ničesar ne dela, če uživa v tem, da se nič ne zgodi. Toda režiser neprizadeto prepričuje, da bomo nekega lepega dne (trdno upam, da nikoli) začeli hoditi v kino zato, da bi poslušali tišino in gledali belino filmskega platna. Raje gledam v strop, ne vključim gramofona in si z vato zamašim ušesa.

In kako si dr. Pansini predstavlja film brez avtorja? Obesi si filmsko kamero na hrbet in gre po svetu. Mi pa naj potem gledamo življenje, ki se maje sem in tja (v smislu anti-avtorjeve hoje pač). Gre v park, postavi kamero na klop, jo sproži in odide. Čez čas pride spet ponjo, jo odnese domov in naredi anti-film. Zlobni jeziki mu spet nasprotujejo: avtor je vendar izbral klop v parku in ulico, po kateri je hodil; kje je torej svoboda filma?! In če se nekdo hoče osvoboditi filma, potem naj ne dela filmov! Toda na to ne pristane. Kajti dobili smo anti-film! Če hoče, lahko obesi kamero na tramvaj, mačku na rep in snema belino... in praznino.

Dr. Pansini in njegovi anti-filmi so bili ekstremen primer na GEFF in ga k sreči večina prisotnih ni resno jemala in ni iz njega delala problem, čeprav se je o njem največ razpravljalo (in norčevalo). Njegovi izdelki so bili anti-anti-filmi; kajti definicija za to, kaj je to anti-film ni tako kruto surrealistična in brezmejno obširna. Za enkrat so odgovorni sklenili, da je anti-film film, ki ni niti dokumentaren niti igran in ki nima fabule.

Najbolj se je tej definiciji in okusu anti-filmsko razpoloženega občinstva približal Zagrebčan Petek. Z »Dopoldnevom nekega fauna« (skupaj z Gotovcem), »Sybilo«, »Srečanji«... Prvega razlagajo besede, ki se v daljših presledkih zvrstijo med posameznimi kadri (in imajo pri gledalcih izredno moč): »Treba je živjeti gledajući, gledajući, gledajući... Razpoke v zidu, drevo in del ulice in ljudi, ki v njej izginjajo. Kamera gleda z očmi za večno na posteljo priklenjenega bolnika. Treba je živeti in gledati z odprtimi očmi: razpokan zid — kot dlan nekega življenja, delček ulice — kot delček nekega življenja. Sybil je zdaj žalostna, zdaj vesela, koketna, razmišljajoča... Cel film je le njen, komaj zaznavno spreminjajoči se obraz.

Petek se je pregrešil takrat, ko je šel risat na filmski trak. Tako nastanejo namreč spake, podobne livadicam in termitom. Pa ne vedno. Mojster Norman Mac Laren je namreč že pred mnogimi leti dokazal, da se lahko z neposrednim risanjem na filmski trak ponesrečeno posnemal.

GEFF je bilo tudi tiho in čisto prirodno tekmovanje med zagrebškimi in beograjskimi filmskimi amaterji. Bili so še tretji, neopazni Slovenci z enim samim filmom (Neubauer, Meglič: »Na konicah prstov«).

Beograjska šola je anti-zagrebška šola. Lahko bi jo imenovali subtilno-[illegible] veliko bolj »človeške« in zato bolj sprejemljive in veliko manj egoistične in vase zaljubljene. O filmih beograjskih avtorjev se da pripovedovati. Zanimivo je, da je kopica njihovih filmov »posvečena« ženski. Rakonjčev »Krog« (njeno življenje se vrti v krogu: on, ljubezen za eno noč, mestne ulice in luči in spet neki drugi on... Vse se ponavlja, izenačuje s spomini), ki sicer ni anti-film, je vsakdanja zgodba o ženski brez morale (?) (če pa bi morala bila, bi bila izmišljena). Ivkova »Trdnjava«: to so njeni spomini, ki jih sicer le slutimo, a vendar poznamo (posrečena je spremljava: štiri pesmi Garcie Lorce, posnete s plošče italijanskega recitatorja Foe), »Akvarium« je akvarij-izložba, v kateri se kopa mesto in v katerem dekle opazuje sebe in izmaličene postave, ki hodijo tudi zadenjski. »Zajtrk« (delo sedemnajstletnega gimnazijca) je bil eden izmed najmanj pretencioznih in narejenih filmov festivala: skodelica v velikem planu, prsti s kocko sladkorja, oko, ki jih opazuje, njegov vrat, vrata in solza, ki zdrsi po njenem licu; ničesar več ni med njima.

Petkova »Sybil«

Zid igra v večini beograjskih filmov eno izmed glavnih vlog

Večina beograjskih filmov sicer ni ustrezala definiciji anti-filma. Imenovali bi jih lahko eksperimentalni filmi. Za njimi pa je čutiti avtorja (vendarle!), njegovo nesamoljubno doživljanje sveta in njegov talent. Nekateri izmed njih so idilično sanjski (»Sanje v vetru«, »Deklica in veter«... sredi gozda ali poleg reke se zagledata, gledata. Kot v sentimentalnem ljubezenskem romanu), drugi pa znajo biti tudi v prividih čustveni, lirični in realni obenem (»Triptih o materiji in smrti«, »Roke vijoličastih daljin«...).

Beograjski filmski amaterji ne iščejo in ne potrebujejo tišine in praznine. Vse preveč življenja je v njih in njihova čustva so napeta, da vsaka drobtinica odskoči na njih. S svojimi zagrebškimi kolegi seveda niso mogli najti skupne točke. Na tem festivalu je šel vsak svojo pot in ti dve poti sta imeli še veliko, veliko stranpoti; in sodeč po tem, bomo Jugoslovani dobili čisto poseben, jugoslovanski anti-film. Seveda, če se ne bo pripetilo to, kar se je nekoč Celjanom: danes (lani od 19. do 22. decembra) jugoslovanski anti-film in nikoli več! Toda stari ljudje pravijo, da enkrat ni nobenkrat.

Amaterji režiserji so tokrat vse svoje izdelke zmetali v en koš in vse skupaj imenovali anti-filmsko produkcijo. GEFF je bil vsem obetajočim in neobetajočim, talentiranim in netalentiranim mladim filmskim režiserjem amaterjem izhod iz anonimnosti in iz ilegale. Žirija, ki se je prvič sestala zato, da bi ugotovila zakone svojega festivala, je bila seveda primerno zbegana, ko je morala izbirati kline v tej živobarvni in predolgi lestvici. In vsak član žirije je izbral svoj klin.

Rezultat pa le ni za zametavati: Petek se je znašel na odru s celim kupom nagrad! Sedaj pa naj se Petek in avtorji »Zajtrka« ,Antonijevega razbitega ogledala«, »Trdnjave« »Zidu«... sestanejo in pomenijo. Morda pa le doživimo II. GEFF!

Vesna Marinčič